Χλωρίδα

Στην ευρύτερη περιοχή του Γεωπάρκου φύεται ένας μεγάλος αριθμός ειδών χλωρίδας, περισσότερα από 1.700 είδη και υποείδη. Την υψηλή χλωριδική αξία της ευρύτερης περιοχής του Γεωπάρκου την αντιλαμβανόμαστε αν λάβουμε υπόψη πως ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί στο ένα έκτο των φυτών της χώρας μας. Αιτία του φαινομένου αυτού είναι οι μεγάλες υψομετρικές διακυμάνσεις και το πολυσχιδές ανάγλυφο των επιμέρους ορεινών συγκροτημάτων, τα οποία κυμαίνονται από 400 μ. έως 2.637 μ. υψόμετρο αλλά και οι κατά τόπους ιδιαίτερες περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν.

Τα περισσότερα από τα είδη και υποείδη της χλωρίδας της περιοχής δεν έχουν κοινή ονομασία γιατί ο άνθρωπος έδωσε σημασία μόνο σε ορισμένα από αυτά και ιδιαίτερα σε όσα σχετίζονταν με κάποια συγκεκριμένη χρήση από τον άνθρωπο ή απλώς τον εντυπωσίασαν με τα ωραία χρώματά τους την εποχή της ανθοφορίας τους.

Στα πιο εντυπωσιακά λουλούδια των βουνών του Γεωπάρκου που τραβούν το ενδιαφέρον του επισκέπτη περιλαμβάνονται τα είδη του άγριου κρίνου του γένους Lillium (λείριο ή λίλιο), που φύονται σχεδόν αποκλειστικά σε δασώδεις περιοχές και διακρίνονται αρκετά εύκολα από το μέγεθος και από τα έντονα χρώματά τους. Τα πέντε αυτά είδη είναι τα εξής: λείριο το πάλλευκο (Lillium candidum) με λευκό χρώμα που απαντάται πολύ σπάνια και συνήθως γύρω από οικισμούς, όπως στον Προφήτη Ηλία της Κόνιτσας και στο φαράγγι του Βίκου, λείριο το χαλκηδονικό (Lillium chalcedonicum) και λείριο του Χελδράιχ (Lillium heldraichi) με κόκκινο χρώμα που απαντάται σε δάση, όπως στη χαράδρα του Αώου και στο Ζαγόρι, λείριο το αλβανικό (Lillium albanicum) με κίτρινο χρώμα που απαντάται στο Σμόλικα και τέλος λείριο το μάρταγον (Lillium martagon) με ροζ χρώμα που το βρίσκει κανείς σε βουνά, όπως στο Ζαγόρι και στη χαράδρα του Αώου.

Άλλα είδη φυτών των βουνών του Γεωπάρκου με πολύ όμορφα λουλούδια είναι ο νάρκισσος ο ποιητικός (Narcisus poeticus) με λευκά άνθη που φυτρώνει στα ξέφωτα των δασών, η τουλίπα η αυστραλιανή (Tulipa sylvestris spp. australis) με κίτρινα άνθη στις προσήλιες πλαγιές των δασών και των λιβαδιών, η γεντιανή η εαρινή (Gentiana verna) με έντονα βαθύ μπλε άνθη στα υπαλπικά λιβάδια, ο αθάνατος με κόκκινα (Semprevivum marmoreum) ή κίτρινα (Jovibarba heufelli) άνθη και οι διάφερες σαξιφράγγες, όπως η σαξιφράγκα η σπρουνέρειος (Saxifraga spruneri) και η σαξιφράγκα μαργκινάτα (Saxifraga marginata) που φύονται στις σχισμές των βράχων στα μεγάλα υψόμετρα.

Από τα φυτά με φαρμακευτικές ιδιότητες πολύ ενδιαφέροντα είναι τα εξής: η μέντα (Mentha longifolia), το φασκόμηλο το φαρμακευτικό (Salvia officinalis), η σατουρέγια η ορεινή (Satureja montana), το θυμάρι (Thymus leucospermus), το τσάι του βουνού (Sideritis raeseri & S. montana), ο ελλέβορος ο κυκλόφυλλος (Helleborus cyclophyllus), η δάφνη η ολεοειδής (Daphne oleoides), το επιλόβιο (Epilobium angustifolium), το κώνειο (Conium maculatum), η γαλατσίδα (Euphorbia myrsinites), ο σαμπούκος ο έβουλος (Sambucus ebulus), το βεράτρο το λευκό (Veratrum album) και πολλά άλλα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η χλωρίδα των βουνών εκείνων που χαρακτηρίζονται από οφιολιθικό γεωλογικό υπόστρωμα, δηλαδή του Σμόλικα, καθώς εκεί απαντώνται αρκετά φυτά που έχουν προσαρμοστεί να ζουν σε εδάφη με υψηλές συγκεντρώσεις μετάλλων. Σ’ αυτήν την ομάδα ανήκουν αρκετά είδη όπως: το άλυσσο του Σμόλικα (Allysum smolicanum), το άλλιο το σφαιροκεφαλοειδές (Allium sphaerocephalon), η βιόλα η αλβανική (Viola albanica), το γκάλιο το οφιολιθικό (Gallium ophiolithicum), το κεράστριο του Σμόλικα (Cerastium smolicanum), το κενταύρειο το πταρμικόφυλλο (Centaurea ptarmicaefolia) κ.ά.

Επίσης στα βουνά του Γεωπάρκου φύονται πολλά σπάνια, ενδημικά και προστατευόμενα είδη. Στα πιο ενδιαφέροντα ενδημικά φυτά συγκαταλέγονται τα εξής: κενταύρειο της Τύμφης (Centaurea tymphaea), σέδο της Τύμφης (Sedum tymphaeum), κενταύρειο του

Παβλόφ (Centaurea pawlowskii), μπορνμουελέρα της Τύμφης (Bornmuellera tymphaea), άλυσσο του Χελδράιχ (Alyssum heldreichi), σιλένε της Πίνδου (Silene pindicola), ονόσμα η ηπειρωτική (Onosma epirotica), μινουάρτια η ψευτοσαξιφραγκοειδής (Minuartia pseudosaxifraga), βαλεριάνα η κρινοειδής (Valeriana crinii), σολδανέλλα της Πίνδου (Soldanella pindicola), σαξιφράγκα μπιφλόρα της ηπείρου (Saxifraga biflora epirotica), γκάλιο το σακρόρον (Galium sacrorum), ιεράκειο το δασυκράσπεδο (Hieracium dasycraspedum) κ.ά. Άλλα αξιόλογα είδη φυτών είναι: η ραμόντα η σερβική (Ramonda sebica), που απαντάται αποκλειστικά στη χαράδρα του Αώου και στο φαράγγι του Βίκου, η εντομοφάγος πινγκουίκουλα ή κρυσταλλοειδής (Pinguiculla crystallina ssp hirtiflora) που απαντάται κυρίως στα ρέματα του Σμόλικα, η ίριδα η γερμανική (Iris germanica) που φύεται στα λιγοστά διαζώματα στις απόκρημνες πλαγιές της Τύμφης και ο σωλήνανθος ο αλβανικός (Solenanthus albanicus), που συναντάται στη Νεμέρτσικα.